

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
postmottak@kmd.dep.no
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:
19/5267

Deres dato:
02.04.2020

Vår ref.:
Erik Sennesvik

Vår dato:
17.08.2020

Høringssvar: Forslag til endringer i plan- og bygningsloven mv.

Vellenes Fellesorganisasjon (VFO) er hovedorganisasjon for velforeninger og andre frivillige nærområdeforeninger i Norge. Over 2300 vel, grendelag, strøks- og områdeforeninger er medlemmer og representerer innbyggere over hele landet.

Vårt sekretariat arbeider daglig med saker som er knyttet til kommunal planlegging og plan- og bygningsloven der innbyggermedvirkning og utvikling av gode bomiljøer er viktig.

Plan- og bygningsloven definerer folkehelse som en del av bærekraftbegrepet, og dette inngår derfor i formålsparagrafen. "Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. (§ 1-1). Planer etter loven skal "fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller, samt bidra til å forebygge kriminalitet" (§ 3), samt "legge til rette for god forming av bygde omgivelser, gode bomiljøer og gode oppvekst- og levekår i alle deler av landet", noe som vil ha betydning for folkehelsen.

Derfor mener VFO at loven må tydeliggjøre behovet for god, langsiktig planlegging, reell innbyggermedvirkning og forutsigbarhet i utviklingen av bo- og oppvekstmiljøer, snarere enn å åpne for mer skjønsmessige dispensasjoner i forhold til vedtatte planer.

Styret i Vellenes Fellesorganisasjon har, etter en grundig organisasjonsmessig behandling vedtatt høringsuttalelse med følgende hovedavsnitt:

1. Innledende merknader og viktige punkter i vår uttalelse
2. Sammenhenger på tvers av planverket. Ulovlig med reguleringsplaner utenfor loven
3. Sverige har gått bort fra dispensasjonsadgang etter dårlige erfaringer
4. Norge bør hente inspirasjon fra Storbritannia for å styrke medvirkningen
5. Behov for «klart språk»

6. Gjennomgang av forslaget til lovendringer
7. Forslag til andre endringer i plan- og bygningsloven

1. Innledende merknader og viktige punkter i vår uttalelse

VFO fester seg særlig ved den endrete adgangen til dispensasjoner som lovforslaget legger opp til og følgerne dette har for kommunalt styre, innbyggers medvirkning og økt risiko for upartiske beslutninger – i verste fall korrupsjon.

Økt adgang til kommunale dispensasjoner vil åpne for at utbyggere lettere kan legge press på kommunene til å godta utbyggingsplaner som bryter med nasjonale målsettinger for miljøvern, kulturminnevern og god stedsutvikling. Ved at det trues med å skrinlegge byggeprosjekter eller flytte prosjektene til annen kommune, kan kommunene i større grad bli presset til å ta i bruk dispensasjonsadgangen - i strid med nasjonale målsettinger og god stedsutvikling.

Lokal medvirkning fra velforeninger, hytteforeninger, nærmiljøforeninger og andre beboerforeninger som ønsker å ta ansvar for et godt bomiljø, er viktige, samfunnsmessige interesser som må veie tungt i forhold til «*tiltakshavers interesse i å etablere en fornuftig og hensiktsmessig utnyttelse og bruk av egen eiendom vurdert ut fra egne behov*», (side 29 i høringsnotatet).

Samtidig ser vi ofte at innbyggere, velforeninger og andre lokale interesser støtter løsninger som er i samsvar med de nasjonale målsettingene for naturvern, vern av strandsonen, vern av jordbruk, kulturminnevern, og etablering av fotgjengervennlige, attraktive nærmiljøer med redusert behov for bilbruk.

Vår erfaring er at kommunen ikke sjelden utsettes for press fra tiltakshaver/utbygger i retning av å gjøre vedtak i samsvar med «*en hensiktsmessig utnyttelse og bruk av egen eiendom vurdert ut fra egne behov*» på tvers av sterke argumenter mot å innvilge dispensasjon.

Forslaget til lovendring svekker lovens krav til bred medvirkningen og gjør det vanskeligere for lokalbefolkningen å bli hørt. Press fra utbyggere for å innvilge dispensasjoner vil kunne føre til overkjøring av både de nasjonale målsettingene for stedsutvikling, de folkevalgtes ønsker og befolkningens innspill.

Forslaget innebærer således et kraftig skritt tilbake når det gjelder innbyggernes mulighet for medvirkning, noe som ble styrket gjennom plan- og bygningsloven (pbl) i 2008.

Framlagte forslag, og endringsforslag som er kommet i etterkant, styrker eiers mulighet til å utnytte egen eiendom på bekostning av felleskapet interesser for en harmonisk utvikling av bomiljøet.

VFO går derfor sterkt mot disse endringene.

Etter VFO sitt syn, vil de foreslåtte endringene i pbl § 19-2 i sum styrke administrativt sterke utbyggers posisjon overfor både lokal administrasjon og politikk. Vi går sterkt mot disse endringene. Et økt rom for press kan også øke risikoen for ulike former for partiske beslutninger og korrupsjon.

Erfaringene fra perioden før lovendringen i 2008 var midlertidige og varige dispensasjoner som nærmiljøene stilte seg uforstående til.

Det svekker også krav til solid og bærekraftig arbeid knyttet til kommunens planverk, når man saksbehandlingsmessig vet at det lett kan gis dispensasjoner i etterkant.

De foreslåtte endringene utgjør i realiteten en svekkelse av krav til helhetlig og framtidsrettet, kommunal planlegging og til innbyggernes medvirkningsmulighet, mens innbyggerne derimot ønsker en styrking av denne form for direktemokrati og påregnelig utvikling i eget nærmiljø. Derfor foreslår VFO i sitt hørings svar også tiltak utover foreslåtte endringer i plan- og bygningsloven.

2. Sammenheng på tvers av planverk. Ulovlig med reguleringsplaner utenfor loven

VFO mener at pbl § 1-1 Lovens formål, 3. og 4. ledd ikke blir ivaretatt i praksis.

Byggesaksbehandling etter loven skal sikre at tiltak blir i samsvar med lov, forskrift og planvedtak. Det enkelte tiltak skal utføres forsvarlig.

Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.

Vi mener at en av årsakene er at statlige, regionale og kommunale myndigheter ikke sørger for at innbyggerne får medvirke på tvers av ulike planverk. Spesielt gjelder dette mellom kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner. Vi har flere eksempler på dette i områder som er under utbyggings- og fortetningspress.

Vi kjenner også til at det gis midlertidig dispensasjon når det gjelder arealbruk som ikke følges opp i forhold til vedtakets midlertidighet. Dispensasjonssøknader i etterkant av endret arealbruk er heller ikke uvanlig. Dette svekker tilliten til den overordnede, kommunale planleggingen.

Vi kjenner også til andre midlertidige planverk utenfor loven og mange eksempler på at små formuleringer i kommuneplaner kan legge så store føringer for reguleringsplaner at

medvirkningen blir lite betydningsfull. Det er derfor viktig at lovens bokstav blir styrket på tvers av planprosesser og at byplangrep og andre midlertidige reguleringsplaner utenfor loven ikke kan tillates.

3. Sverige har gått bort fra dispensasjonsadgang etter dårlige erfaringer

Vi vil peke på utviklingen i Sverige når det gjelder mulighet for dispensasjoner til vedtatte kommune- og reguleringsplaner:

Dispensasjonsadgangen ble tatt bort på 90-tallet etter erfaringer med at til og med store byggverk med enorm virkning på bylandskapet, som for eksempel Globen i Stockholm, ble bygd på grunnlag av dispensasjoner. Det stod etter hvert helt klart for myndighetene at den nesten farsott-artede bruken av dispensasjoner ikke kunne fortsette.

Utbygging baseres nå, etter endring i loven, på formelle reguleringsplaner.

I byggesaker kan det noen ganger hende at man godkjenner små avvik fra reguleringsplan, men det er relativt sjelden. Er det behov for endringer vil man utarbeide og vedta en ny reguleringsplan for området, alternativt endre gjeldende reguleringsplan.

Vi vil også peke på at det i all hovedsak er kommunene i Sverige som utarbeider reguleringsplaner og detaljplaner – altså **ikke** private utbyggere.

Situasjonen er således totalt omvendt av situasjonen her i Norge hvor i all hovedsak de fleste av reguleringsplanene for utbygging utarbeides av private utbyggere med sine arkitekter og konsulenter. Når kommunene har føringen, sikrer dette samfunnets felles behov for at god stedsutvikling får prioritet i utviklingen av planene. Private aktører har økonomisk fortjeneste som sin prioriterte målsetting. Dette medfører at planer utviklet av utbyggere ofte mangler gode stedskvaliteter, tilpasning til eksisterende bebyggelse samt behov for tilgang til friarealer. Høy utnyttelse av tomtene prioriteres fremfor respekt for steders eksisterende kvaliteter og nasjonale målsettinger om god og miljøvennlig stedsutvikling.

Når det gjelder den formelle behandling og vedtak av plan er situasjonen tilsvarende som i Norge; kommunene har planansvar.

For flere år siden sendte den svenske regjeringen ut et forslag om at kommunene skulle behandle og avgjøre dispensasjonssøknader for tiltak i strandsonen, ikke länsstyrelsene (fylkesmennene) som til da. Vi kan nevne at samtlige kommuner i Bohuslän unntatt Uddevalla, takket nei til å få denne myndighet. De var helt enkelt redd for presset de ville oppleve fra utbyggere, hytteiere og andre.

Det er derfor fremdeles länsstyrelsene som behandler dispensasjonsansøkingene og med meget restriktiv praksis er det stort sett avslag som gis

4. Norge bør hente inspirasjon fra Storbritannia for å styrke medvirkningen

I Storbritannia har man lenge arbeidet med lovendringer som sikrer at planlegging og stedsutvikling skjer i samsvar med ønskene til kommunene og befolkningen i det aktuelle området.

I 2011 innførte man nye prosesser for beboerstyrt byplanlegging, gjennom «[Localism Act](#)». Loven legger opp til at lokale organisasjoner skal kunne utforme planer for stedsutvikling i sitt nærmiljø, med rett til å få dem politisk behandlet

"[Neighbourhood planning](#)" er betegnelsen på byplaner utviklet av lokalsamfunn, med frivillige organisasjoner som sentrale aktører.

For et par år siden oppnevnte den britiske regjeringen en kommisjon som hadde i oppdrag å foreslå nye regler som kunne ytterligere styrke lokalbefolkningens innflytelse på stedsutviklingen. Kommisjonen fikk navnet «[Building Better, Building Beautiful](#)». Tidlig i 2020 leverte kommisjonen sin rapport, «[Living With Beauty](#)», til regjeringen.

Blant de konkrete forslagene er nye metoder for lokal styring av valg av byform og arkitektur, slik at befolkningen opplever nybyggene som vakre og veltilpassede. Dermed vil konfliktene mellom befolkningen og utbyggerne kunne reduseres. Verdsetter lokalsamfunnet arkitekturen og skalaen i byggeprosjekter, vil støtten til fortetting og boligbygging øke.

Et nytt, viktig dokument om stedsutvikling ble i mars 2020 offentliggjort fra Ministry of Housing, Communities and Local Government. «[Planning for the Future](#)». Her foreslås gjennomføring av de viktigste forslagene fra «Living with Beauty» som lovendringer. Nye planprosesser skal sørge for at kommunene utformer «design guides and codes» som sikrer at nybygg får en arkitektur som befolkningen verdsetter og anser som vakker. Regler som sikrer god tilpasning av nybygg til eksisterende byggeskikk fremheves også. Rapporten konkluderer tydelig med at arkitektonisk kvalitet ikke skal defineres av fagmiljøene, men bli basert på befolkningens preferanser og videreføring av eksisterende stedskvaliteter.

Arbeidet og forslagene fra den britiske regjeringen bør inspirere til lignende reformer i Norge.

5. Behov for klart språk

Området kommunal planlegging bruker i økende grad fagtermer og det som i mange sammenhenger kalles «stammespråk». Dette hindrer god og positiv medvirkning fra innbyggerne. Samtidig vet vi at mange kommuner nettopp er på søk etter gode metoder for å øke befolkningens deltakelse og medvirkning.

Generelt har rettslig-gjøringen med kompliserte lover, forskrifter, veiledere og andre regler medført at det er svært krevende for folk flest å forstå innhold og konsekvenser av regelverket. Dette er et hinder for medvirkning og premierer dem som har mulighet for privat, rettslig oppfølging, som ofte blir kostbart.

For mange vil det være vanskelig å forstå formuleringene i lovendringene. Vi henviser til Klarspråk-programmet (www.klarspraak.no) som må ivaretas her:

«Klarspråk er kommunikasjon med så tydelig ordlyd, struktur og visuell utforming at leserne i målgruppen finner informasjonen de trenger, forstår den og kan bruke den.»

6. VFOs gjennomgang av forslaget til nye lovendringer

Pbl § 8-1 Regional plan

Forslag til lovendring i høringsnotatet: § 8-1 nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om tekniske kvalitetskrav til regionale planer og om inndelingen av arealsoner.

§ 8-1 nåværende tredje og fjerde ledd blir fjerde og femte ledd.

VFO støtter forslaget

Pbl § 12-6 Arealformål i reguleringsplan

Forslag til lovendring i høringsnotatet: § 12-6 nytt andre ledd skal lyde:

Hensynsone hvor gjeldende reguleringsplan skal gjelde uendret, jf. § 11-8 tredje ledd bokstav f, kan ikke brukes i detaljregulering.

VFO støtter forslaget

Pbl § 19-2 Dispensasjonsvedtaket

Forslag til lovendring i høringsnotatet: § 19-2 andre ledd skal lyde:

Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller andre nasjonale eller regionale interesser blir vesentlig tilsidesatt.

VFO støtter forslaget til § 19-2, annet ledd, første punktum.

Hovedinntrykket av departementets forslag er imidlertid svekket medvirkning, dårligere rettssikkerhet og mindre forutsigbarhet. Dette gjelder ikke minst departementets forslag til endring av annet ledd, annet punktum, som overlater mer til det kommunale skjønn. Dette vil fungere som en invitasjon til utbyggere som ønsker å spekulere i å få dispensasjon og dermed kunne oppnå høyere utnyttelse av arealene.

Kommunene vil i en slik situasjon oppleve et økt press fra utbyggerne som har ressurser til å engasjere arkitekter, advokater, rådgivende ingeniør o.a. i arbeidet. Kommunen, som jo representerer innbyggerne, mister sin mulighet til å stå imot partsargumentasjonen når loven ikke lenger tydelig regulerer dette og i stedet åpner for økt bruk av dispensasjoner. Mektige utbyggere vil med andre ord få økt makt.

Forslag til lovendring i høringsnotatet: § 19-2, annet ledd, annet punktum:

Fordelene ved å gi dispensasjon må være større enn ulempene. Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler.

VFO støtter derfor **ikke** forslaget til § 19-2, annet ledd, annet punktum.

Departementet vil fjerne kravet i andre punktum om at fordelene ved å gi dispensasjon skal være klart større enn ulempene, etter en samlet vurdering. Dagens krav til kvalifisert interesseovervekt av fordeler i forhold til ulemper blir dermed redusert til et krav om alminnelig interesseovervekt, dvs. slik det var i tidligere lov før 2008.

Det utydelige kravet i daværende § 7 om «særlige grunner» for dispensasjon medførte et vell av innvilgede dispensasjoner, uten rot i faglige betraktninger, og som først og fremst ga fordeler for private byggherrer. Dette ønsket man å komme bort i fra med dagens lov og da især i forhold til kommuneplanens arealdel og vedtatte reguleringsplaner. Slike planer blir til etter langvarige prosesser som ivaretar lovens bestemmelser om utstrakt medvirkning fra ulike interesser. Å legge opp til en dispensasjonsbestemmelse som uthuler vedtatt planer, vil i praksis kunne bidra til å redusere betydningen av lovpålagt medvirkning og kan ikke støttes av VFO.

Forslaget øker kommunens mulighet til å dispensere fra vedtatte planer og svekker fylkesmannens mulighet til å ivareta nasjonale og regionale interesser. Vi ser ikke bort fra at mulighetene for dispensasjon også blir en ventil for mangelfull og ikke bærekraftig planlegging.

Vårt forslag til § 19-2, annet ledd, annet punktum:

*Fordelene ved å gi dispensasjon må være **klart** større enn ulempene **etter en samlet vurdering**.* Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler.

Forslag til lovendring i høringsnotatet:

§ 19-2 fjerde ledd oppheves

VFO støtter **ikke** forslaget.

Med dette forslaget vil kommunens etater få mer makt ved at de kan innvilge flere dispensasjoner og gjennom dette uthule gjeldende arealplaner og reguleringsplaner.

Forslaget legger opp til at dagens høringsordning fjernes, der berørte statlig og regionale myndigheter får uttale seg til søknadene før det ev. gis dispensasjon og at deres uttalelser skal tillegges særlig vekt i kommunens dispensasjonsvurdering.

I tillegg fjernes punktet om at kommunen ikke bør gi dispensasjon når direkte berørt statlig eller regional myndighet har uttalt seg negativt til søknaden. Dette innebærer at den nødvendige sikkerhetsventilen man i dag har i dispensasjonsordningen, ved at for eksempel fylkesmennene har en viktig rolle i dispensasjonssaker, forsvinner. Fylkesmennene ivaretar blant annet overordnede målsetninger om miljø og god stedsutvikling, vern av natur/nærområder, bokvalitet, miljøhensyn m.m. Ved å vingeclippe bl.a. fylkesmennenes rolle, vil også den vanlige innbyggers interesser bli skadelidende.

Det er vårt syn at det vil være i strid med plan- og bygningslovens formålsparagraf å fjerne leddet som foreslått.

Matrikkelova § 19-2

Forslag til lovendring i høringsnotatet vedrørende § 35 femte ledd i matrikkelova:

Departementet kan gi forskrift om merking, måling og kartfesting av matrikkeleiningar, under dette om når *måling og grensemerking* kan utelatast.

VFO har ikke innsigelser til dette.

Matrikkelova § 38

Forslag til lovendring:

§ 38 fjerde ledd oppheves.

VFO har ikke innsigelser til dette.

7. Forslag til andre endringer i plan- og bygningsloven

Pbl § 1-1 Lovens formål

VFO foreslår nytt andre ledd:

Planlegging skal skje innenfor loven slik at ulike former for midlertidige planverk ikke er gyldige.

Pbl § 2-4 Medvirkningsregister

VFO foreslår ny § 2–4:

Kommunene skal ha et digitalt medvirkningsregister hvor medvirkningsforslag tilknyttet geografiske områder er tilgjengelig for publikum.

Nasjonale, regionale og kommunale myndigheter skal sørge for registrering av medvirkningsinnspill tilknyttet geografiske områder i kommunenes digitale medvirkningsregister slik at disse kan spores og komme i betraktning i nye planprosesser.

Pbl § 5-1 Medvirkning

Bestemmelsen lyder i dag:

Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning. Kommunen skal påse at dette er oppfylt i planprosesser som utføres av andre offentlige organer eller private.

Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte.

VFOs kommentar: Dagens medvirkning kommer i praksis for sent i prosessen og blir for lett overskygget av utbyggeres og kommunale aktørers interesser. Å «legge til rette» sier lite om i hvilken grad og på hvilken måte. Medvirkning blir lett erstattet av informasjonsmøter uten referater, mens medvirkning ikke er sporbar eller etterprøvbare. Allerede i oppstartsmøtet mellom forslagsstiller og kommunen, bør det legges opp til medvirkning ved at representanter fra nærmiljøet er observatører og gis anledning til å gi innspill. I tillegg bør velforeninger og interesseorganisasjoner som ivaretar nærmiljøets interesser, være deltakere i regionale planforum, for å sikre reell deltakelse i medvirkningsprosesser.

VFOs forslag til ny ordlyd:

Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for reell og tidlig medvirkning slik at også annen innsikt, behov og interesser enn forslagsstillers kan bli tatt i betraktning. Kommunen skal påse at dette er oppfylt i planprosesser som utføres av andre offentlige organer eller private inkludert å motta og behandle alle innspill fra høringer og medvirkningsprosesser.

Innspill i medvirkningsprosesser skal dokumenteres, behandles og besvares på en måte som gjør etterprøving mulig. Medvirkningsforslag fra tidligere og parallelle planarbeid for planområdet skal tilføres planen. Både tidligere og nye forslag fra medvirkning skal kunne spores digitalt gjennom saksbehandlingsprosessen.

Kommunen har et særlig ansvar for ikke bare å invitere til, men for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging - herunder barn, unge, eldre og brukere med behov for spesiell tilrettelegging. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte inkludert oppsøkende aktiviteter.

Pbl § 5-2 Høring og offentlig ettersyn

VFOs forslag til endring av første ledd ***fet-kursiv***.

Når loven her bestemmer at et planforslag skal sendes på høring, skal forslaget sendes til alle statlige, regionale og kommunale myndigheter og andre offentlige organer, private ***institusjoner*** og organisasjoner inkludert velforeninger og andre nærmiljøorganisasjoner, som blir berørt av forslaget, til uttalelse innen en fastsatt frist.

VFOs kommentar: Når loven her bestemmer at et planforslag skal sendes på høring, skal forslaget sendes til alle statlige, regionale og kommunale myndigheter og andre offentlige organer, private organisasjoner og institusjoner, som blir berørt av forslaget, til uttalelse innen en fastsatt frist.

Pbl § 7-1 Regional planstrategi, tredje ledd § 7-1.

VFOs forslag til endring i ***fet-kursiv***:

Den regionale planstrategien skal inneholde en oversikt over hvordan de prioriterte planoppgavene skal følges opp og opplegget for medvirkning i planarbeidet. ***Når spesifikke geografiske områder berøres i planstrategien skal kommune og innbyggere medvirke.***

Pbl § 10-1 Kommunal planstrategi, annet ledd

VFOs forslag til endring i ***fet-kursiv***:

Kommunen skal i arbeidet med kommunal planstrategi innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner. Kommunen ***skal*** også legge opp til bred medvirkning og allmenn debatt som grunnlag for behandlingen. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Pbl § 11-12 Oppstart av arbeid med kommuneplan

VFOs forslag: Inkludere i lovteksten **velforening og andre nærmiljøforeninger** i de som skal varsles

Pbl § 11-14 Høring av planforslag (kommuneplan)

VFOs forslag: Inkludere i lovteksten **velforening og andre nærmiljøforeninger** i de som skal varsles

Pbl § 12-8 Oppstart av reguleringsplanarbeid

VFOs forslag: Inkludere i lovteksten **velforening og andre nærmiljøforeninger** i de som skal varsles

Pbl § 12-10 Behandling av reguleringsplanforslag

VFOs forslag: Inkludere i lovteksten **velforening og andre nærmiljøforeninger** i de som skal varsles

Pbl § 21-3 Nabovarsel

VFOs forslag: Inkludere i lovteksten **berørt velforening og andre nærmiljøforeninger** i de som skal varsles

Med vennlig hilsen
Vellenes Fellesorganisasjon
Erik Sennesvik
Leder

Annette Skogheim
Vellenes Fellesorganisasjon
Administrasjonsleder